

Nâng cao - tham khảo

BỆNH R.A (*RIEMERELLA ANATIPESTIFER*) Ở VỊT

Hoàng Bùi Tiến, Nguyễn Hữu Vũ
Công ty Hanvet

Năm 2020 trong khi theo dõi các ổ dịch “vịt ngấn mỏ còi cọc” ở một số địa phương, chúng tôi đã phân lập được vi khuẩn khả nghi ở một số vịt chết trong ổ dịch. Căn cứ vào bệnh tích và xét nghiệm PCR cũng như xét nghiệm một số tính chất của vi khuẩn đã phân lập được, phòng thí nghiệm thuộc Trung tâm nghiên cứu sinh học của Công ty Hanvet đã bước đầu kết luận đây là vi khuẩn *Riemerella anatipestifer* (R.A) và vi khuẩn này có độc lực, gây chết vịt. Việc nghiên cứu vẫn còn đang tiếp tục, kết quả sẽ công bố sau. Điều này cảnh báo về ổ dịch R.A ở nước ta, một bệnh chưa từng được chú ý trong chăn nuôi ở nước ta, trong khi nhiều nước trên thế giới đã phải trả giá không ít để nghiên cứu và đối phó với R.A. Ở đây muốn khái quát về bệnh R.A ở thủy cầm mà vịt là thực tế để trao đổi cùng các bạn, chắc rằng cảnh báo trước “foresee” không phải là vô ích.

Bệnh R.A ở thủy cầm có ở khắp thế giới [22]. Tuy nhiên, chủ yếu là ở ngỗng và vịt, ít có ở gà và chim cút.

1. Triệu chứng và bệnh tích vịt nhiễm R.A

Vịt mắc cảm ở giai đoạn từ 1 - 7 tuần tuổi, nung bệnh từ 2 - 5 ngày, sau đó vịt thường biểu hiện: Mắt, mũi có dịch tiết ra, ho, vẩy mũi, lác đầu cổ, xù lông, ăn kém và chậm chạp, đi tụt lại sau đàn, có khi tiêu chảy phân xanh; có vịt đi mất điều hòa, ngã nằm ngửa, chân đập mái chèo, không đứng lên được; có vịt có triệu chứng thần kinh, co giật trước khi chết. Bệnh có cấp tính và mạn tính, vịt phục hồi thì còi cọc. Tỷ lệ chết có thể từ 5 - 75%. Ở vịt lớn, nhiễm vi khuẩn R.A không có triệu chứng lâm sàng nhưng mang vi khuẩn lâu dài và bài tiết vi khuẩn, làm cho bệnh lai rai, dịch kéo dài, nhiều lần tái phát, giảm năng suất nghiêm trọng.

Bệnh tích: ở những vịt bệnh điển hình có thể thấy da lưng vịt hoại tử, viêm loét hậu môn, dịch tiết ở mắt, mũi. Mô khám thấy đặc trưng là: viêm xuất tiết

huyết thanh (serositis exudate), có các tơ huyết phủ màng tim, trên mặt gan, ở lách, ở túi hơi, phủ tạng sưng to. Ở vịt lớn và vịt giống có thể thấy viêm vôi trứng có bã nhày như pho mát. Ở vịt có triệu chứng thần kinh có thể thấy viêm não có tơ huyết [1, 4, 22].

2. Nguyên nhân gây bệnh

Bệnh R.A là do vi khuẩn *Riemerella anatipestifer* (R.A) gây ra.

Vi khuẩn R.A rất phức tạp nên khó phân loại và gọi tên. Lúc đầu, tên vi khuẩn là *Pfifferella anatipestifer*; sau đó được gọi là *Moraxella anatipestifer*, rồi đổi là *Pasteurella anatipestifer* (vì khá giống với tụ huyết trùng), nhưng cũng không thật chính xác. Trên cơ sở thành phần cấu tạo DNA, nó được xếp vào nhóm *Flavobacterium - cytophaga* và để phân biệt rõ ràng hơn, nên gọi tên là vi khuẩn *Riemerella anatipestifer*; gây bệnh ở ngỗng, vịt, biểu thị sự tôn vinh Riemer (1904) người đầu tiên báo cáo bệnh này. [22] [7].

2.1. Đặc điểm hình thái và nuôi cấy

Vi khuẩn *Riemerella anatipestifer* (R.A) là trực khuẩn đa hình thái, to nhỏ không đều, soi kính thấy có thể đứng riêng lẻ, có thể đứng đôi, hay thành chuỗi. Kích thước 0,2 - 0,5 × 1 - 2,5 μm; gram âm, không nha bào, không di động, khó mọc trên thạch thường, không mọc trên MacConkey, mọc trên thạch máu ở hiếu khí thì khuẩn lạc nhỏ, ở 37°C trong tủ có đột 1 ngọn nến, hơi kỵ khí, hoặc tủ có 5% CO₂, R.A mọc khuẩn lạc to 1 - 1,5 mm; không dung huyết, không màu hoặc hơi xám trắng, tròn. Tùy chủng mà có thể mọc trên thạch Litmus lactose.

Trong môi trường nước thịt có huyết thanh ở 37°C/48 giờ, R.A mọc đục nhẹ, ở đáy ống có chút cặn lắng.